

گزارش از فعالیت‌های ادبی در کابل

با نگاهی به فعالیت‌های بنیاد اندیشه

وابسته بپرهیزند؛ در نتیجه با خانه‌نشین شوند و یا به نهادهای فرهنگی مخالف روی بیاورند.

وابستگی اقتصادی عامل دیگری بر این مسئله به شمار می‌رود؛ زیرا نهادهای فرهنگی عمدتاً غیراقتصادیاند. فعالیت‌های ادبی آنها هرگز نمی‌تواند نیازمندی اقتصادی‌شان را برآورده سازد. از اینجهت نهادهای ادبی بدون اتکا به حمایت‌های اقتصادی امکان ظهور و دوام ندارد. نهادهای ادبی که طی این سال‌ها در کابل شکل گرفتند، نیز به دلیل نداشتن و یا عدم تداوم کمک‌های اقتصادی جریان‌های سیاسی از فعالیت بازماندند.

برخی از نهادها و انجمن‌ها که کارهایشان را از طریق پروژه‌های خارجی بهپیش می‌بردند، با قطع شدن این پروژه‌ها دست از فعالیت کشیدند. در نهایت محافل ادبی از رونق خود بازایستاد. مهاجرت شمار قابلتوجهی از شاعران و نویسندگان از کشور، عدم همدلی نسل قدیم با نسل جدیدی از شاعران و نویسندگان، نداشتن بنیه‌های فکری ادبی و کارکرد قابلقبول نهادهای فرهنگی - ادبی از دیگر عواملی بودند که موجب تعطیلی انجمن‌های ادبی و در نتیجه رخوت ادبی در کابل

پس از فروپاشی رژیم طالبان و استقرار دولت موقت، حرکت‌ها و فعالیت‌های ادبی نیز آغاز گردید. حلقه‌ها و انجمن‌های ادبی زیادی در پایتخت، هرات، بلخ، سمنگان، بدخشان، تخار و غزنی شکل گرفت. از میان حوزه‌های ادبی هرات، مزار، بلخ، تخار و کابل، دو حوزه ادبی بلخ و کابل پیشتر از همه درخشیدند. فعالیت‌های ادبی در کابل از اوایل دهه هشتاد شروع شد. این روند با تأسیس انجمن‌های مختلف ادبی - فرهنگی، جلسات نقد ادبی، کارگاه‌های آموزش شعر و داستان، محافل شعرخوانی، همایش‌های دیگر فرهنگی - ادبی به رونق فعالیت ادبی جان داد و تأثیر فراوانی روی تربیت شاعران و تولیدات ادبی برجای گذاشت؛ تا آنجا که می‌توان شاعران برآمده از این دوره را جزء بهترین شاعران معاصر افغانستان به شمار آورد.

متأسفانه این رونق، تحت تأثیر عوامل متعددی نتوانست دیر بپاید و شکوه و جلال خویش را حفظ کند. یکی از این دلایل وابستگی این نهادهای فرهنگی و ادبی به گروه‌ها و جناح‌های سیاسی بود. تعلق‌خاطر این نهادها به احزاب سیاسی باعث شد تا شماری از شاعران و نویسندگان، از رفتن در محافل ادبی

محمد جاوید

فرهنگی، ادبی و هنری را بر دوش کشیدند، تلاش می‌ورزد که کارهای مؤثر، سامان‌یافته و پخته‌ای را عرضه کند.

بنیاد اندیشه علاوه بر نشر این دو فصلنامه و فصلنامه‌های دیگر که شاید به نشر خود آغاز کنند، برنامه‌های دیگری از قبیل چاپ آثار علمی- پژوهشی، برگزاری کارگاه‌های داستان‌نویسی و شعر نیز دارد. کارگاه‌های ادبی و یا جلسات هفتگی نقد شعر یکی از این برنامه‌هاست که از سه ماه بدین سو هر هفته به روزهای پنجشنبه در مرکز «بنیاد اندیشه» برگزار می‌گردد و شاعران جوان و خوش قریحه در آن اشتراک کرده به بحث روی مسائل ادبی و شعری می‌پردازند.

و آخرین نکته اینکه بنیاد اندیشه صرفاً با رویکرد فرهنگی، علمی تأسیس شده است. این نهاد رویکرد سیاسی و اقتصادی ندارد تا از شعور فرهنگی- علمی به شعار فرهنگی و علمی متوسل و متمسک شود؛ بنابراین این نهاد یک حرکت فرهنگی است و قصد دارد تا زمینه شکوفایی نسل جوان و پویا را فراهم سازد و راه را برای ارائه بهتر خدمات چاپ و نشر آثار علمی و ادبی برای نخبه‌گان فکری هموار نماید.

گردیدند؛ اما در این میان، نهادهای انگشت‌شماری هم باقی ماندند که به فعالیت‌هایشان ادامه دادند؛ که از آن جمله می‌توان به انجمن قلم، خانه ادبیات، کاشانه نویسندگان، آکادمی هنر و علوم سینمایی، دُرَدری و... اشاره کرد و جمع‌هایی چون انجمن دَمَنه و دیگر نهادهای مشابه از فعالیت بازماندند.

البته طی سال‌های اخیر نهادهای تازه‌ای نیز آغاز به فعالیت کرده‌اند و کم‌وبیش مسیرهای تازه‌ای را تعقیب می‌کنند. یکی از این نهادها، «بنیاد اندیشه» است. بنیاد اندیشه یک نهاد علمی- فرهنگی است که به‌دور از اغراض سیاسی توسط شماری از نخبگان علمی- فرهنگی جامعه ایجاد شده است و در حوزه‌های مختلف، علمی، پژوهشی، آموزشی و ادبی فعالیت‌هایش را آغاز کرده است.

نخستین دست‌آورد این نهاد، فصلنامه علمی- تخصصی اندیشه معاصر است که شماره نخست آن از چاپ بیرون شده و شماره دوم آن نیز به‌زودی از چاپ بیرون خواهد آمد. همچنین از دیگر دستاوردهای آن اقدام به نشر فصلنامه فرهنگی، ادبی و هنری است که در جهت تقویت و حمایت از فرهنگ، ادبیات و هنر با رویکرد ادبیات و هنر افغانستان و ملل و همچنین ایجاد یک کانون ماندگار فرهنگی، ادبی و هنری گام برخواهد داشت. بنیاد اندیشه ضمن باور به ارزش‌های ماندگار فرهنگی و پاسداری از فعالیت‌های فرهنگی نهادهایی چون انجمن ادبی کابل، انجمن ادبی هرات و... که در طی سالیان گذشته رسالت